

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SIVIELE TEGNOLOGIE: KONSTRUKSIE

MODEL 2018

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 200

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 16 bladsye.

**VRAAG 1: WBGV, MATERIAAL, GEREEDSKAP, TOERUSTING EN HEGTING
(GENERIES)**

1.1	1.1.1	H ✓	(1)
	1.1.2	A ✓	(1)
	1.1.3	E ✓	(1)
	1.1.4	C ✓	(1)
	1.1.5	D ✓	(1)
	1.1.6	J ✓	(1)
	1.1.7	I ✓	(1)
	1.1.8	G ✓	(1)
	1.1.9	B ✓	(1)
	1.1.10	F ✓	(1)
1.2	1.2.1	A – Laserwaterpas ✓ B – Meetstaaf ✓ C – Driepoot ✓	(3)
	1.2.2	• Plaas die laserwaterpas in sy houer direk na gebruik. ✓ • Moenie die instrument teen voorwerpe stamp of dit laat val nie. • Moet nooit die omhulsel oopmaak of probeer om die instrument uitmekaar te haal nie. • Moenie die instrument in warm of besonder koue plekke stoor nie.	(1)
		ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD	
1.3	1.3.1	• Moenie enige gereedskap of materiaal van 'n steier gooi nie. ✓ • Moenie op 'n steier spring nie. ✓ • Moenie 'n steier oorlaai nie. • Verwyder of bedek skerp rande of hoeke • Heg vrystaande steiers altyd aan 'n gebou. • Moenie op of van 'n steier afspring nie. • Gebruik 'n leer om op en van 'n steier af te klim.	(2)
		ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD	
	1.3.2	• Dit voorkom dat werkers van die steier afval. ✓ • Dit voorkom dat materiaal van 'n steier afval. • Dit word as 'n handreling gebruik. • Dit word gebruik om veiligheidsharnasse aan vas te maak.	(1)
		ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD	

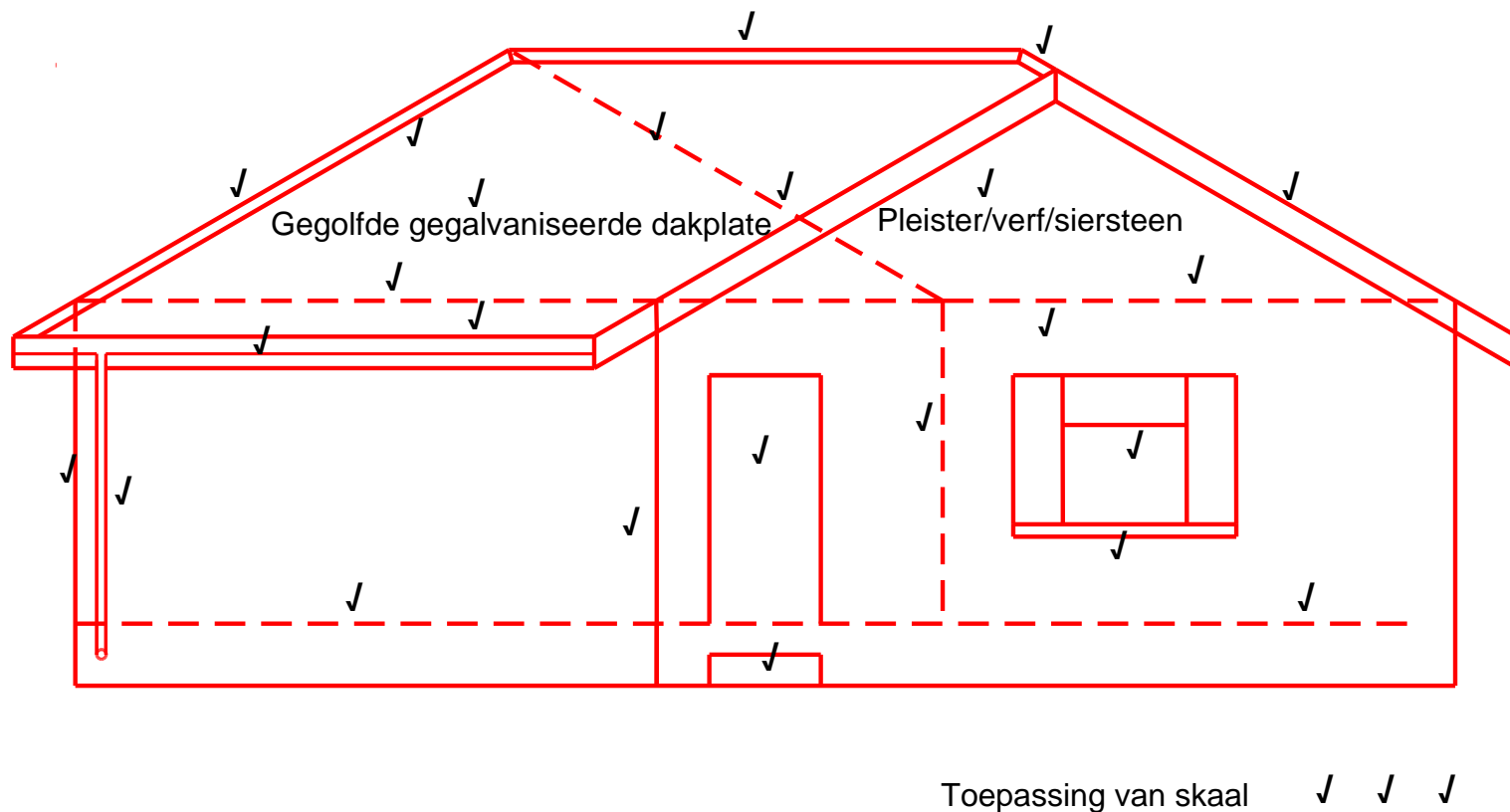
- 1.3.3
- Die skopplaat sal verhoed dat gereedskap van die steier afgly. ✓
 - Die skopplaat sal verhoed dat werkers van die steier afloop. (1)
- ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD**
- 1.3.4
- Vertikale staanders sal in die grond insak. ✓
 - Die steier sal heen en weer kantel. (1)
- ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD**
- 1.4 Boute en moere (1)
- [20]**

VRAAG 2: GRAFIKA AS KOMMUNIKASIEMIDDEL (GENERIES)

NR.	VRAE	ANTWOORDE	PUNTE
1	Identifiseer FIGUUR A.	Vloerplan van grondvloer	1
2	Identifiseer FIGUUR B.	Vloerplan van eerste vloer	1
3	Identifiseer FIGUUR D.	Terreinplan	1
4	Wat dui die kort strepieslyne in FIGUUR B aan?	Die daklyn van die gebou	1
5	Watter tipe dak word op hierdie gebou gebruik?	Geweldak	1
6	Noem die skaal wat gebruik is om FIGUUR B te teken.	1 : 100	1
7	Noem die skaal wat gebruik is om FIGUUR D te teken.	1 : 500	1
8	Aan watter kant van die gebou is die badkamers geleë?	Suidekant	1
9	Wat word deur nommer 1 aangedui?	Voorgestelde woning	1
10	Wat word deur nommer 2 aangedui?	Rioolput	1
11	Wat word deur nommer 3 aangedui?	Bestaande gebou	1
12	Wat word deur nommer 4 aangedui?	Noord-pyl/rigting	1
13	Wat word deur nommer 5 aangedui?	Gewelmuur	1
14	Wat word deur nommer 6 aangedui?	Afgewerkte vloervlak van grondvloer	1
15	Wat word deur nommer 7 aangedui?	Eenrigting-skakelaar - dubbelpool	1
		TOTAAL	15

2.2 GRAFIKA AS KOMMUNIKASIE MIDDEL (GENERIES)

ANTWOORDBLAD 2.2

ASSESSERING SKRITERIA	PUNTE	LP
Buitemure	3	
NGV (korrek aangetoon)	1	
VVV (korrek aangetoon)	1	
Venster	1	
Vensterbank	1	
Deuropening	1	
Stoep	1	
Fassiebord	1	
Windveër	2	
Dak (korrek geteken)	3	
Geut	1	
Reënwater afvoerpyp.	1	
Nokdekking	1	
Bepaling van dakhoogte	2	
Enige twee byskrifte	2	
Toepassing van skaal. Een of twee verkeerd = 3 Drie of vier verkeerd = 2 Meer as vyf verkeerd. = 1 Geen afmeting korrek = 0	3	
TOTAAL	25	

NIE VOLGENS SKAAL NIE: GEBRUIK 'N MASKER OM HIERDIE VRAAG NA TE SIEN

[40]

VRAAG 3: DAKKE EN TRAPPE (SPESIFIEK)

3.1 10° ✓ (1)

3.2 As daklatte te ver uitmekaar gespaseer word, kan die dakbedekking buig onder die gewig. ✓
'n Werker sal nie veilig op die dakbedekking kan loop nie.
Die dakbedekking kan ineenstort as die werker daarop loop. (1)
ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

3.3

- Afdak ✓
- Enkel-Howe-dakkap ✓
- Geraamde afdak ✓
- Howe-dakkap
- W-dakkap/Fink-dakkap
- Hoofstyl
- Waaierdakkap
- Skêrtipe dakkap

(3)
ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD

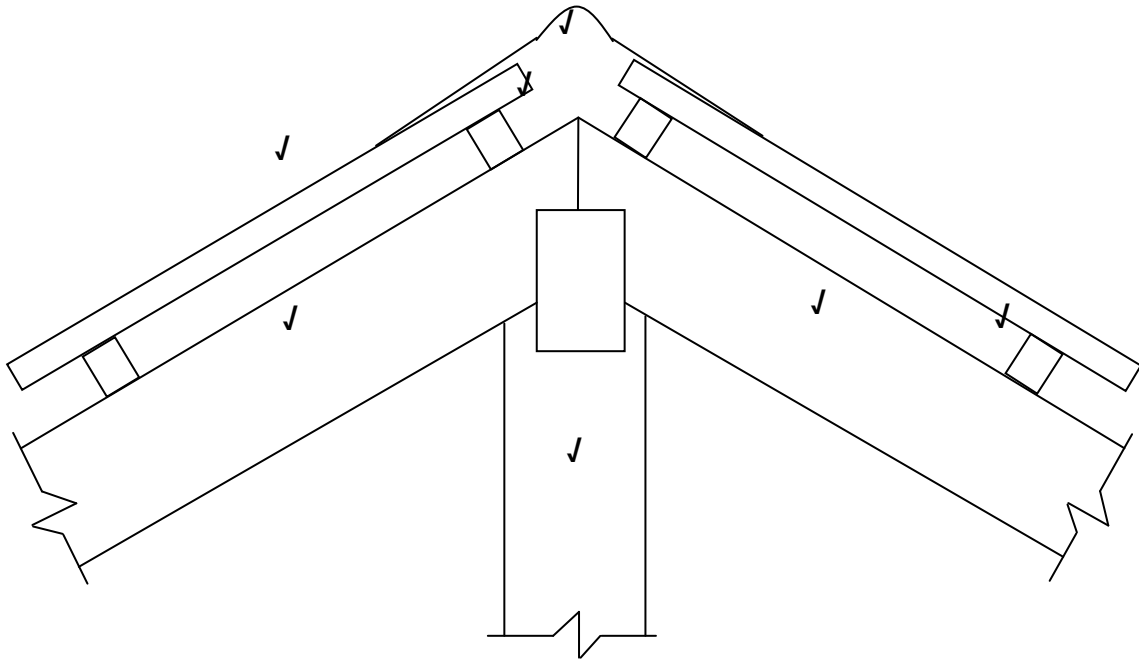
3.4 Gegolfde metaalplaatdakkappe kan verder uitmekaar gespaseer word, tot 1 400 mm ✓ Kleiteëldakkappe word nader aanmekaar gespaseer, tussen 650 mm/760 mm/766 mm van mekaar af. ✓ (2)

3.5

- Dit verlaag die suigaksie onder die teëls en verminder die risiko dat die teëls deur die wind opgelig word. ✓
- Die deurlaatbaarheid voorkom kondensasie-afloop.
- Verminder windgeraas in die dak.
- 'n Goeie onderlaag het uitstekende termiese eienskappe.
- Dit is 'n waterdigte en stofdigte membraan wat sal voorkom dat water en stof die dak binnedring. (1)

ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

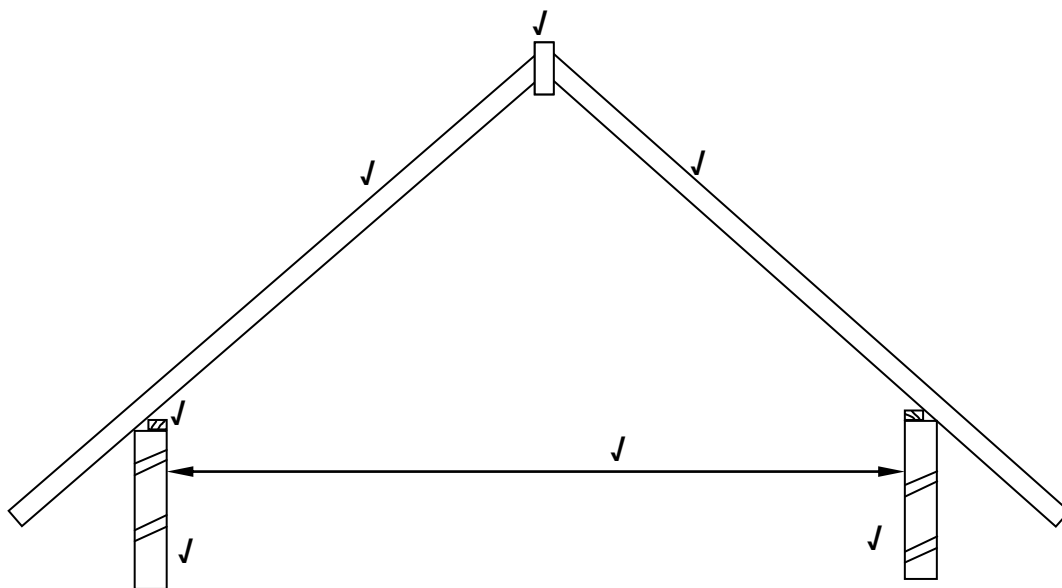
3.6

ASSESSERINGSKRITERIA	PUNT	KANDIDAAT PUNT
Daksparre	2	
Hoofstyl	1	
Gegalvaniseerde sinkplaat	1	
Daklatte	2	
Nokbedekking	1	
TOTAAL:	7	

(7)

3.7

ASSESSERINGSKRITERIA	PUNT	KANDIDAAT PUNT
Spanwydte korrek aangedui	1	
Mure	2	
Muurplate	1	
Daksparre	2	
Nokbalk korrek geteken	1	
TOTAAL:	7	

(7)

3.8

- 3.8.1 A- Handreling ✓
 B- Tragleuning ✓
 C- Styging ✓
 D- Gat wat met teëlsement gevul is ✓
 E- Beton ✓

(5)

- 3.8.2 850/850 mm ✓

(1)

- 3.8.3 As daar nie 'n stut onder die handreling is nie, kan dit breek of buig as 'n las daarop geplaas word. ✓

(1)

- 3.8.4 'n Draagbare betonvibrator ✓

(1)

[30]

VRAAG 4: BETONVLOER, UITGRAWINGS EN BEKISTING (SPESIFIEK)

- 4.1
- Gebruik beton wat 'n sterkte van 25 MPa na 28 dae het. ✓
 - Moenie loodgieters- of elektriese geleipype op die ribbes of staalpat plaas nie. ✓
 - Plaas genoeg stutte onder die ribbes om die gewig van die vloerblad te dra. ✓
 - Betonblad moet in een aaneenlopende eenheid gegiet word om stewige oppervlak te verkry. ✓
 - Gietbeton moet met 'n vibreerder gekompakteer word om alle lug uit die beton te verwyder.
 - Vermy die stapeling van materiaal op die vloer gedurende konstruksie.
 - Hou die stutte en draers in plek.
 - Net die minimum werkers word bo-op die rib-en-blok-vloer tydens die giet van beton toegelaat.
 - Werkers moet veiligheidsharnasse dra wanneer giet van beton plaasvind. (4)

ENIGE VIER VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

- 4.2
- Holblokke ✓
 - Voorafvervaardigde ribbes ✓
 - Staalpat ✓
 - In situ-beton. (3)

ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

- 4.3
- 'n Halfsteenmuur vir 2–3 lae moet om die omtrek van die muur gebou word ✓.
 - Die halfsteenmuur moet sterk genoeg wees om die druk van die beton en vibrasie na gieting te weerstaan. ✓
 - Plaas 16–19 mm sagte bord vir uitsetting tussen ribbes. ✓
 - Plaas 'n dubbellaag vogweerlaag om vir beweging toe te laat.
 - Maak seker die dramuur is 'n 220 mm-muur.
 - Alle openinge moet gevul word om verlies van betonte voorkom.
 - Maak seker dat die mure droog genoeg is voordat die las van die rib-en-blok-vloer daarop geplaas word. (3)

ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

- 4.4
- 4.4.1 Maak die blok ligter/area vir leipype en waterpype ✓ (1)
- 4.4.2 Wapening vir sterkte en om met die in situ-beton te bind. ✓ (1)
- 4.4.3 Polistireenblokke/betonblokke ✓ (1)

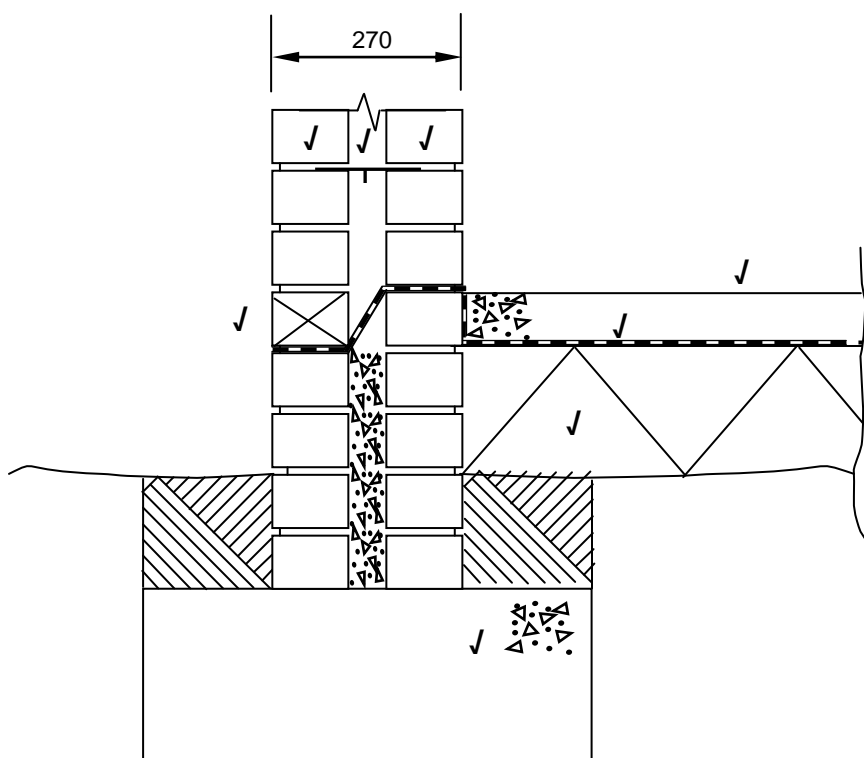
- 4.5 4.5.1
- Seker maak 'n bekwame persoon evalueer die stabiliteit van die grond. ✓
 - Trek 'n veiligheidsplan op om 'n veilige werksomgewing te verseker. ✓
 - Verseker dat enige beplande sloot of uitgrawing deur 'n beskermende stelsel (bekisting of skoring) ondersteun is en dat dit op die veiligheidsplan aangeteken is. ✓
 - Elimineer soveel as moontlike risiko's of gevare (bv. persone wat deur materiaal wat ineenstort of val begrawe of vasgevang kan word).
 - Rig heining op (ten minste 1 meter hoog) rondom die uitgrawing.
 - Maak seker dat alle uitgrawings onder toesig van 'n gekwalifiseerde persoon wat skriftelik aangestel is om die werk te doen, plaasvind.
 - Inspekteer om te bepaal of daar elektriese kables, waterpype, gaspype of enige ander dienspype in die omgewing is waar die uitgrawings moet plaasvind omdat dit die uitgrawings kan affekteer. (3)
- ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD**
- 4.5.2
- Slote moet voor elke skof geïnspekteer word ✓
 - Slote moet ook na 'n reënstorm of enige waterinsypeling, of enige ander gebeurtenis wat die toestand van die sloot kan beïnvloed, geïnspekteer word. ✓ (2)
- 4.5.3 Die vibrasie van swaar masjinerie kan veroorsaak dat die kante van die uitgrawing ineenstort. ✓ (1)
- 4.5.4
- Lae suurstofvlakke ✓
 - Gevaarlike gasse ✓
 - Giftige gasse (2)
- ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD**
- 4.5.5
- Uitsny ✓
 - Opvulling ✓
 - Uitsny en opvulling ✓ (3)
- 4.6
- Swaar reën ✓
 - Swak grondlae, struktuur en samestelling ✓
 - Kante nie teen die korrekte helling gegrawe nie ✓
 - Verkeerde gebruik van bekisting en skoring om die walle te stut en te ondersteun.
 - Vibrasie deur swaar masjinerie in die omgewing
 - Water wat by die uitgrawing insypel
 - Kontak met ondergrondse dienste
 - Toegang tot die uitgang van die uitgrawing
 - Grondstortings as gevolg van krake of los grond (3)
- ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD**

- 4.7
- Plastiek ✓
 - Metaalplate ✓
 - Hardebord ✓
 - Laaghout ✓
 - Veselglas
- ENIGE VIER VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD** (4)
- 4.8
- Bepaal die hoogte van die bekisting. ✓
 - Plaas die voetplate wat die stutte ondersteun op 'n gelyke deel van die grond. ✓
 - Plaas die stutte op die wiggies, ondersteun word deur die voetplate. ✓
- (3)
- 4.9
- 4.9.1 A- Bekistingsbord ✓
B- Draer ✓ (2)
- 4.9.2
- Kan geen hoogteverstelling aan die bekisting gedoen word nie. ✓
 - Die bekisting sal nie stewig wees nie. ✓
 - Die stutte sal nie onder die bekisting stewig wees nie. ✓
- ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD** (2)
- 4.9.3 Daar word geen wapening in die vloerblad aangedui nie, ✓ en as gevolg daarvan sal die vloer ineenstort of kraak. ✓ (2)
- [40]**

VRAAG 5: PLEISTER EN VLAKLAAG, STEENWERK (SPESIFIEK)

- 5.1
- Water ✓
 - Sement ✓
 - Sand/Pleistersand
- ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE** (2)
- 5.2
- 1 : 6 (een sak sement en 3 kruiseiens sand) ✓
- OF**
- 1 : 5 (een sak sement en 2½ kruiseiens sand)
- ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE** (1)
- 5.3
- 5.3.1
- A- Reihout ✓
 - B- Klampe ✓
 - C- Pleister ✓
- (3)
- 5.3.2
- Die pleister ✓ van 'n doodloopt
- (1)
- 5.4
- Pleisterafwerklaag verwys na die aanwending van 'n gladde, ✓ botteragtige mengsel op oppervlakke ✓ om 'n hoë kwaliteit, gladde oppervlak te verkry. ✓ (3)
- 5.5
- Volume = Lengte x breedte x dikte
- $$= 6,0 \text{ m } \checkmark \times 4,0 \text{ m } \checkmark \times 0,02 \text{ m } \checkmark$$
- $$= 0,48 \text{ m}^3 \checkmark$$
- (4)
- 5.6
- Kap die oppervlak met 'n skerp voorwerp om die oppervlaklaag te verwyder en die harde laag skoon beton te ontbloot. ✓
 - Verwyder alle afval. ✓
 - Toets die beton vir absorpsievermoë deur die vorige dag 'n koppie water op die beton te gooi. Indien die water binne 5 minute geabsorbeer word, is die oppervlaksuigaksie goed. ✓
 - As die water nie deur die beton geabsorbeer word nie, wend voegbry aan die droë beton. ✓
 - Maak die voegbry deur 'n half liter water per kilogram sement by te voeg en meng.
 - Meng aanhoudend en gebruik binne 30 minute.
- ENIGE VIER VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD** (4)

5.7

ASSESSERINGSKRITERIA	PUNT	KANDIDAAT PUNT
Betonfondasie	1	
Spoumure	2	
Vogweerlaag onder betonvloer	1	
Syfergat	1	
Betonvloer	1	
Hardepuinvulling	1	
Muurbint	1	
TOTAAL:	8	

(8)

5.8 Dit heg die binne- en buitemuur ✓

(1)

- 5.9
- Voëls en ongediertes sal in die dak kan inkom ✓
 - Daar sal 'n opening tussen die muurplaat en die dakbedekking wees ✓
 - Stof kan die dakruimte binnedring ✓
 - Warm lug wat in die dakruimte vasgevang word, ontsnap deur die opening.

(3)

ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD

[30]

VRAAG 5: PLEISTER EN VLAKLAAG, STEENWERK (SPESIFIEK)

- 6.1 6.1.1 C ✓ (1)
- 6.1.2 B ✓ (1)
- 6.1.3 D ✓ (1)
- 6.1.4 B ✓ (1)
- 6.1.5 D ✓ (1)
- 6.1.6 A ✓ (1)
- 6.2 • Grondtoestande nie stabiel of sterk genoeg om gewone vlak fondasies te ondersteun nie. ✓
- Heipaalfondasies versprei die lading na meer stabiele grond en kan gebruik word vir ondergrondse en onderwaterstutte. ✓
- Heipale gee stabiliteit wanneer 'n vlotfondasie gebruik word. ✓
- Wanneer strukture aan horisontale kragte onderwerp word, weerstaan heipaalfondasies buigspanning en verleen vertikale ondersteuning, bv. by meerverdiepinggeboue.
- Waar grond geneig is om te swel en te krimp volgens die voginhoud, bv. kleigrond, kan vlakfondasies nie gebruik word nie.
- Wanneer die bobou aan opwaartse kragte blootgestel word, bv. 'n platform in die see, word heipaalfondasies benodig.
- Waar gronderosie moontlik is, moet heipale gebruik word om die vrag van die bobou te dra, bv. brûe en waterfronte. (3)
- ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD**
- 6.3 6.3.1 Voorafvervaardigde heipale ✓ (1)
- 6.3.2 A – Staalkabel ✓
- B – Hamer ✓
- C – Staalkop ✓
- D – Onversteurde grond ✓
- E – Heipaal ✓
- F – Staalpunt ✓ (6)
- 6.3.3 • As C nie tydens installasie gebruik word nie, sal die beton aan die bokant van die heipaal disintegreer ✓
- As die beton breek, kan die valhamer deflekteer en beserings en skade veroorsaak. ✓
- Die valhamer kan weens defleksie minder effektief wees nie (2)
- ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD**

- 6.3.4
- Kan in onstabiele grond gebruik word. ✓
 - Waar grond los is ✓
 - Grond wat nie koherent is nie
 - Waar daar grondbeweging is
 - Kan in gebiede wat baie nat is, gebruik word
- (3)
- ENIGE DRIE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD**

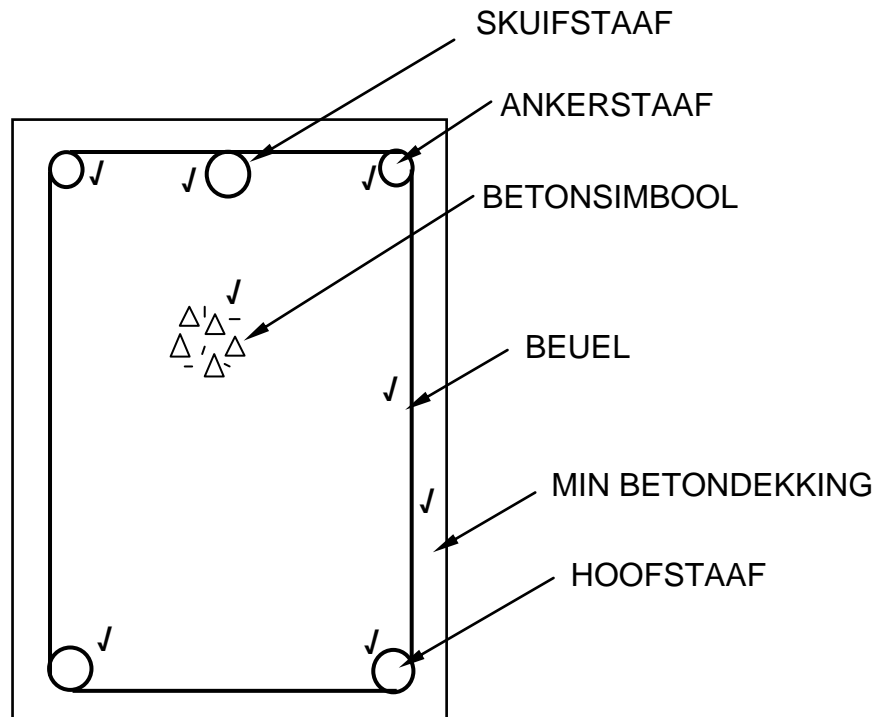
- 6.3.5
- Kan in swak grond gebruik word. ✓
 - Kan enige plek, selfs in water, gebruik word.
 - Die groter basis verseker stabiliteit.
 - Dit is redelik vinnig en maklik om te installeer as die gereedskap beskikbaar is.
 - Baie tyd word bespaar as voorafvervaardigde heipale gebruik word.
 - Heipale het 'n groot weerstand teen drukkragte.
 - Word maklik gemaak en is baie goedkoper.
 - Kan enige plek gemaak word en na die terrein waar dit benodig word, vervoer word.
 - Die installasie kan voortgaan in swak weersomstandighede wanneer uitgraving nie gedoen kan word nie.
 - Die lengtes van die heipale kan maklik verander word na afhangende van omstandighede.
 - Gee goeie weerstand teen grondbeweging.
- (1)
- ENIGE EEN VAN BOGENOEMDE OF ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD**

- 6.4.1
- Trekkragte ✓
 Drukkragte ✓
 Skuifkragte ✓
- (3)

- 6.4.2
- Trekkragte – is kragte wat sal neig om 'n balk te verleng. ✓
 Drukkragte – is kragte wat neig om 'n kolom te verkort. ✓
 Skuifkragte – is horisontale en vertikale skuif krag wat teen 'n hoek inwerk en geneig is om diagonale krake te veroorsaak. ✓
- (3)

- 6.5
- Weerstand teen trekkrag ✓
 - Maklik om in 'n vorm te buig ✓
 - Bind maklik met beton om treksterkte te verleen
 - Beperkte uitsettingsvermoë om onnodige spanning te voorkom as temperature wissel
 - Roesbestand
- (2)
- ENIGE TWEE VAN BOGENOEMDE OF ENIGE AANVAARBARE ANTWOORD**

6.6

ASSESSERINGSKRITERIA	PUNT	KANDIDAAT PUNT
Skuifstaaf	1	
Ankerstawe	2	
Beuels	1	
Minimum betondekking	1	
Hoofstawe	2	
Betonsimbool	1	
TOTAAL	8	

6.7 Sagte staal ✓
Hoëtreksterkte-staal ✓

(2)
[40]